

NAS GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokoјencev
:: za Slovenijo v Ljubljani. ::**

Cena posamezne šte. 1 Din.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina Din. 40.—

Polletna naročnina 20.—

Četrletna naročnina 10.—

Za inozemstvo je dodati poštnino.

===== Oglasi po ceniku. =====

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Vrednost krome in prejemi državnih nameščencev.

Članek »Krona — krajcar« v št. 29. »Našega Glasa« ni povsem razumljiv.

Tam se trdi, da je za predmete, ki jih ne uvažamo iz tujine, katere marveč pridelujemo doma (les, moka, meso, sočivje, premog itd.), naša krona polnovredna.

To ne odgovarja dejanskim razmeram. Za omenjene predmete bi res morala biti krona polnovredna. Cene naših domačih pridelkov nas pa poučijo, da temu ni tako. Plačilna vrednost naše krome je danes mnogo manjša kot je bila plačilna vrednost krajcarja pred vojno.

V tem ravno tiči zlo za državne nameščence, ker se jim ne dovolijo službeni prejemi v višini, ki bi odgovarjala dejanskim razmeram in praktikam producentov in trgovcev.

Ugotovitev, da se izrablja konsumente s trditvijo, da krona ne velja več kot krajcar, dejanskih razmer ne more spremeniti. V teh razmerah državni nameščenci kratkomalo ne morejo več živeti!

Državni nameščenci so zaradi mnogoletnega pomanjkanja napram vedno rasto-

či draginji postali že popolnoma apatični; to je slabo znamenje.

Opaža se, da popušča točnost in zanesljivost uradovanja, čemur se ni čuditi, saj uradnik ne more posvečati svojemu delu popolne pažnje, ako ga neprestano mori skrb za prehrano stradajoče mu družine.

Odpomoč je v interesu države nujna in neobhodno potrebna. Država se ne more upravljati brez uradnikov. Uradništvo pa ne more delati za državo z vsemi močmi, ako njemu in njegovi družini ni zasigurana eksistenca.

Država mora imeti sredstva, da svoje nameščence pošteno plača in taka sredstva tudi ima, ako le hoče.

Članek v št. 29. omenja zemljiški davek. Posestniki zemljišč se bodo seve protivili zvišanju davkov.

V tem oziru naj osvetlimo razmere s primerom:

Znan nam je slučaj, da plača posestnik nekega zemljišča 1600 K letnega davka. Isti posestnik dobiva samo za mleko mesečno čez 3000 kron. Poleg tega ima dohodke iz prodaje telet, jajc, sadja in žita.

Vso prehrano pridelava z lastnimi močmi na posestvu.

Omenjeni davek ni v nobenem razmerju z dejanskimi dohodki tega posestnika, ako se primerja davke, ki jih morajo plačevati uradniki od svojih bornih dohodkov. Slične razmere obstoje pri drugih pridobitnih slojih in trgovcih.

Torej: Zahtevajmo dosledno in z vso energijo, da nam država odmeri prejeme tako, da bodo odgovarjali vsakokratnim cenam življenjskih potrebščin. Vire za kritje teh stroškov ne bo težko najti, ako se le hoče. Za upravo države naj doprinesejo vsi sloji. Danes nosijo vso težo neurejenih finančnih razmer države edino le njeni nameščenci. To je krivično in se mora spremeniti!

Vojni minister je tožil, da častniki ne morejo izhajati s svojimi plačili. Verjamem. Kako pa potem naj izhaja uradnik s svojimi prejemi, ki so za polovico manjši od častniških?

Vojni minister ima prav, da se zavzema za svoje ljudi. Neprijetno pa mora dirniti drž. uradništvo, da se noben minister drugih resorov ni potegnil za uradništvo. (To ni resnica! Op. ured.) Gotovo je,

Doživljaji leta 1919.

Popisal J. Z. (3)

Zanimiv slučaj sem doživel v št. VI. na Gl. Ondi je živel in še živi obrtnik z lepim imenom Osél. Ker so mi povedali da je »ein Kraner«, sem porabil priliko in šel k njemu nekaj naročit. Hoteč ga posebno počastiti, sem ga pozdravil kot rojaka Slovenca. Mož pa me zavrne: »Kaj Slovenec! Jaz sem Kranjec!« In zameril sem se mu tako, da sem tri mesece čakal na čevlje, pa jih še nisem dočakal.

Takega »Kranjca«, ki se je pisal Krainer, sem dobil v ponedeljek zjutraj za hišno preiskavo. Ko se mi na stopnicah predstavi, ga nekoliko radovedno pogledam, mož pa mirno odvrne: »Herr Z., Sie kennen mich ganz gut! Wier haben uns schon gesehen.« In res sva se bila srečala že na policiji, tedaj seveda še neuradno.

»Auch ich bin ein Slovene«, prične pojasnjevati, ko sva stopala po stopnicah v stanovanje. »aber international!« Tedaj sem spoznal tretji tip Slovenca:

prvi je pristen, drugi je »deutschgesinnt«, tretji pa — international. In tak internacionalni Slovenec je bil določen pregledati moje stanovanje!

Na stanovanju sem razkazal vse, kakor je v takih slučajih navada; mož pa ni našel ničesar, najmanj tega, kar je iskal. Povpraševal me je namreč v enomer po nekem zavoju, ki naj bi ga bil dobil po pošti. O tem pri najboljši volji nisem mogel povedati ničesar, ker ničesar nisem bil dobil. Pregledal je omare za obleko, predalnice za perilo, odprl sem miznice in razkazal knjižnico; po raznih zvezkih je delal »Stichprobe«, pokazal sem mu rokopis in končno sva zašla v slovstvo, iz slovstva pa v politiko. Hvalil je Nemce in Angleže, Slovanom je odrekal bodočnost.

Končno mu ponudim stol. Sedla sva, ker je rekel, da hoče čakati svojega tovariša, ker sta bila določena dva, in govorila sva dalje.

Polagoma sva se drug drugemu vedno bolj približala; o mojem stanovanju se je izrazil: »Eine musterhafte Ordnung!«

in spomnil sem se na št. Vid, kjer mi je podrejena uradnica izjavila: »Herr Z.! An Ihnen ist ein guter Deutsche verloren gegangen!« — Nasprotno pa sem lo jaz pomiloval, ker je bila ponemčena potomka slovenskega uslužbenca, kakor se mi je smilil zapeljana reva Krainer kot »Internationaler Slovene.« Kaj stori iz človeka laničarska vzgoja!

Pričakovani tovariš ni prišel, agent je postajal nestrpen in veselilo ga je, ko sem mu priznal težavnost njegovega poklica. Kot finančni uradnik sam dobro vem, kako je ljudstvo za moderno državo nad vse slabo vzgojeno, kako so mu na poti davki, policija, orožništvo, politična oblast; kako pozna vlado le ondi, kjer jo izrablja in kako poslušajo le one poslance, ki ga pomilujejo, ki zabavljajo na davke, uradništvo in orožništvo, ki pa nima niti trohice one izobrazbe, ki od državljanov zahteva tudi dolžnosti in mu ne prisloja le pravic. V agentu Krainerju sem bil spoznal vestnega policijskega uradnika, katerega je smel biti svetnik So. vesel. Zvesto

da bodo častniki dosegli zvišanje prejemkov. Isto se mora dovoliti tudi civilnim državnim nameščencem. Za kritje ima skrbeti država in ga bo tudi našla, ako hoče biti pravična, ter ga bo morala najti, ako hoče vzdrževati upravo na potrebni višini.

—a—

Karakteristika službene pragmatike.

I.

Službena pragmatika ima, kakor vsaka pogodba, dva stebra: dolžnosti službojemalca napram državi, in dolžnosti države napram prvemu.

Dolžnosti uslužbenca (službojemalca) so vestno in nepristransko izpolnjevanje sprejete službe, kar je v državni službi posebno važno, ker je službodajalec juridična oseba; to osebo hočejo velikokrat predstavljati pristranski (polit. stranke) ali strokovno nevešči (parlament ali občinstvo) faktorji, katerim je dolžnost uradnikova enaka njih lastni koristi in torej sodijo in obsojajo uradnika po tem, kako streže njim in ne, kako streže državi ozir. javnemu (državnemu) ugledu in koristi.

Dolžnosti države napram javnemu nameščencu pa so v tem, da ima uslužbenec potrebno varstvo in zaslonbo v nepristranski službi, potrebne pripomočke opravljati določeno službo (primerna uradna poslopja, stanovanje, službeni red, pisarne) in končno take dohodke, da ž njimi po važnosti in odgovornosti svoje službe primerno živi oziroma po važnosti dela javnost in državo zasluži. Iz tega sledi samo ob sebi, da mora imeti javni nameščenec svojemu poklicu primerno inteligenco (kvalifikacijo), službodajalec pa tako gospodarstvo, da more svojim uslužbencem nuditi svojemu ugledu in uslužbenskimi opravičenimi zahtevam primerno odškodnino (plačo v naravi ali gotovini).

Iz tega izvajamo dalje, da je razmerje med obema več ali manj idealno, da ni glavno, koliko se dela, temveč kako se dela in s kakim namenom; to tembolj, ker je država sama nerealen pojem; oni, ki jo predstavljajo, ne smejo delati v korist posebnim smotrom, torej tudi ne smejo državnemu nameščencu nalagati dolžnosti, ki bi prekoračile to idealno razmerje v osebne ali strankarske koristi.

Javni uslužbenec po našem izvajanju torej ni v kategoriji delavstva, ki stavlja vedno drugačne pogoje. Delavec hoče odškodnino za porabljeni čas v primeri z dnevnimi cenami: delavec ne vprašuje, ali ga more podjetje plačati po njegovi zahtevi; njegovi argumenti so edino materialni: toliko ur sem delal, toliko hočem in najmanj po tisti ceni, ki mi omogoča eksistenco.

Zato imamo stavke, ki večkrat podjetja uničujejo, delavci pa se ne brigajo za to, kajti njih vzor je za porabljeni čas kolikor mogoče visoka odškodnina. Njih inteligenca ne sega včasih niti do tja, kamor segajo njihove lastne koristi, ker z zahtevami velikokrat izpodkopujejo tla službodajalcu edino zato, da dosežejo zase trenutno dobre uspehe, četudi mogoče podjetje uničijo; nato se obrnejo k novemu gospodarju, ker nimajo vzorov.

Drugače je v našem slučaju: bodi uradnik, pedagog, zdravnik, častnik, duhoven ali učenjak: vedno te silji značaj, tvoje notranje poštenje in tvoja inteligenca, da ne vprašaš: koliko pa boste dali!

Kot zdravnik n. pr. delaš za trpeče ljudstvo, to ti zadostuje; po višini računa in prakse ne lečiš svojih bolnikov. Neki prijatelj zdravnik mi je celo tožil, da ima med pacienti veliko dolgov, pa jih najbrže ne dobi nikoli, ker večina zdravnikov principijelno ne terja neplačane prakse.

Resnično je, da se delo takih mož ne plačuje na ure! Zato jih tudi ne štejem med delavce.

Marsikateri župan, poslanec, glavar, sodnik, finančnik, učitelj, duhoven itd. bi ne služil niti dva dni, če bi ne bil toliko idealen in če bi ne delal za stvar — nego le na ure in za pare. Vzor takih mož je njih poklic v korist človeštva, države ali ožje domovine; ponosni so na svoje znanje in ponosni, da morejo koristiti in pomagati.

Na tem načelu je treba torej zgraditi pragmatično razmerje obeh za oba in graditelji morajo to razumeti. Ali pa tudi razumejo?

Javnost govori o nasprotnem; javnost tega razmerja ne razume! Bodisi posamezna stranka spodaj, bodisi politične stranke zgoraj, obema so javni uslužbenci kremen, ob kojega krešelo svoje iskre in dobro je za državo, deželo ali občino, kjer je ta kremen tako kremenit, da se ne

briga ne za spodaj, ne za zgoraj, temveč s svojimi ostrimi robovi reže oba. Izjeme so pač v izjemnih časih ali ostrih političnih nasprotstvih; pri takih prilikah vidimo posameznike, kako so prišli potom prevratov ali politike visoko navzgor, da si tiče med ostalimi uslužbenci kakor ščurak v zemlji, a so dovolj neobčutljivi ali neotesani, da ne poznajo svojega vzvišenoklavrnega stališča. — Tako posamezniki; kjer pa stranke ali parlament tako dela, tam teče država navzdol!

II.

Neka mera pa mora vendar biti, po kateri se presoja uslužbenec; ni ena, sta dve: studij in službena tabela.

Potrebno študija je problematična, vendar o tem ne govorim podrobneje, ker smo o tem že pisali in danes tudi ne spada sem. Povdarim naj samo istino, da edino država najbolj upošteva šolsko izobrazbo. Zato imamo tudi po kategorijah razdeljene službe, kakor patriarhalni Kitajci družabno življenje ali nekdanji Egipčani stare kaste. V resni službi sami pa se šolska preteklost zelo poizgubi in marsikateri uslužbenec z ljudsko šolo dela isto, ali celo bolje, kakor poleg njega sedeči maturant. Zasebno življenje docela omalovažuje izobrazbo iz knjig, posebno ako ni strokovna ter se briga samo za praktično porabnost, prikupljiv nastop, zvestobo in zanesljivost. Marsikateri bančni uradnik je srečno privozil do ravnatelja — brez srednje šole in mož je imovit in ugleden, dočim se pri državnih uslužbencih akademik loči od neakademika in si včasih prvi marsikaj prisvaja, posebno več prostosti in manj dela na račun neakademika.

Studij ne naredi uradnika (četudi načelno nismo proti njemu), pač pa pridnost v službi. Tudi tisti službeni izpiti ne pomenijo dosti, najboljša šola javnemu uslužbencu je 6—8 letna praksa. Z akademije lahko vstopiš k rudniku s samimi odličnimi spričevali, a te sprva niti za pisarniško delo ne bodo molgi rabiti in na sveti vsakega paznika so ti dobrodošli. Tako tudi jurist prve tedne koleba v pisarni, kakor metulj, ki je jedva zlezel iz bube, in znano je vprašanje sluge novopečenemu avskultantu: »Gospod, ali znate pisati?« — Vprašanje se zdi neverjetno in naivno, a je primerno razmeram: sluga namreč ne misli na jezik in besede, ampak na uradni slog; ta je namreč tak, da je ab-

je vršil svojo dolžnost, četudi je bil samo orodje zagriženih sovražnikov slovenstva in slovanstva.

Pri slovesu mi je zatrdil, da ni našel ničesar, da bo poročal ugodno in pomirjen, da mi ne bo treba potovati, sem odšel v pisarno.

Pa bilo je nekoliko drugače! Na »fronti« so se začeli gibati in Celovčane je pričelo skrbeti. Policija je torej ostrejšje nastopila in tudi mene niso prezrli; zvečer sem dobil h večerji dekret deželne vlade, da moram zapustiti Koroško v treh dneh. Polno glavo skrbj sem legel spat.

Drugi dan me na vse zgodaj zbude strelji (29. IV. 1919.) V Celovcu so zvonili, trobili, piskali, streljali, bil je dirndaj, da nič takega: pričela se je bila ofenziva. Marsikateri Celovčan se je bil tisto jutro nekoliko površno oblekel, meni pa se ni nič kaj mudilo. Vesel izvandrednega dogodka, sem plesal po postelji, posmehaval se dekretu prejšnjega večera in komaj čakal jutra. Pri zajutreku je bilo po vsem mestu mirno: govorili so malo, ljudje so hodili

poparjeni po ulicah, vsakdo je pričakoval srečen izid: Nemec po svoje, Slovenec po svoje in ljudje, ki se niso poznali, si niso zaupali in so torej molčali.

Prišedši v pisarno pokažem odslovljeni dekret; prijatelji pa se nasmehne: sedaj je brezpomemben, v treh dneh so Jugoslovani itak tukaj.

(Da zadevo pojasnim, mi je pripomniti, da naša fronta ni bila nikoli v miru; vedno so bile male dražbe, nagajivosti, nepravilnosti; da bi bilo tega konec, so sklenili Jugoslov. zavzeti Celovec, kar se jim pa ni posrečilo. Nasprotno so Nemci napredovali in vrgli naše iz vse dežele. Šele nekaj tednov kasneje so tri divizije Srbov vrnile Nemcem tako, da so prodrle do Celovca in preko njega do jezikovne meje pred petdesetimi leti. Tedaj junija 1919 pa sem bil že izven Koroške v Mariboru.)

Klub ugodni trenutni poziciji torej nisem poslušal prijateljskega sveta, temveč sem naročil postrežčke, ki so še isti dan popoldne obljubili pričeti pohištvo seliti. Sam na tem spravil knjige in porcelan a

vozom župana Ureja v prostore Družbe sv. Mohorja.

Stanovanja z dvema sobama pa se ne izprazni tako hitro in vložil sem prošnjo na dež. vlado za podaljšanje roka. Dokler ni pohištvo v vagonu, nisem mogel oditi. Vagona pa ni bilo lahko dobiti, dasi se je nekaterim posrečilo dobiti prevozni vagon brezplačno tja dolj v Gorico. Ko pa smo v sredo zvečer postrežčki in jaz stali sredi razdejanega stanovanja in se menili, kako bomo nadaljevali drugi dan, stopita med nas dva vojaška policista s pozivom, naj grem z njima v mesto. Hitro sem določil, kaj treba ukreniti drugi dan, izročil sem postrežkom ključe od stanovanja in odšel z vojakoma. Mislim, da gremo h deželni vladi radi moje prošnje, da mi podaljšajo termin. Med potjo smo srečali še župana Ureja; molče sva se pozdravila in kratek ot je bil edin glas med obema. Krepko sva si stisnila desnici, da se posloviva za vedno. Mož je pozneje mirno umrl, kakor je mirno živel: pred klečalnikom v cerkvi po obhajilu!

Dobro

solvirani visokošolec s svojo vednostjo prava muha v primeri z njim.

Zato se ne norčujemo iz navad tujih ljudstev, ker imamo samj take, da se nam opravičeno smeje ves svet, a mi jih ne čuimo, ker smo se vanje uživali. Nad vse naivno je namreč načelo, da smejo samo ljudje z gotovimi študijami doseči gotove čine.

Šole so namreč zgodovinsko še jako mladi zavodi: današnje na pr. so povečini tvor XVIII. in XIX. stoletja; učenjake in strokovnjake, pisarničarje in podobne ljudi pa imamo že od nekdaj. Slavni slikar Rafael ni videl nobene akademije, in vendar ga nihče ne prekosi; Edison ni videl nobene srednje šole in vendar žive milijoni od njegovih izumov. Današnji Lloyd George je človek prve vrste; akademično višino je dosegel z zasebnim studijem in vendar gleda nanj ves svet. Smejemo se drugim, a smo samj najbolj smešni in okosteneli, ker se ponasamo bolj z izpričevali šole, nego z izpričevali življenja. Te okostenelosti in smešnosti pa ni nikjer toliko, kakor med uradništvom: od XI. čina do II. je točno določen študij; ko pa pogledaš v najvišji (I.) čin, pozdraviš ministre obrtnike. Nasprotno ne privoščijo XI. razreda dvajset let službujočemu izterjevalcu, slugi ali pazniku, ker nima »študijev«. Bože mili, ali se vam ne zdi, da se nam smejejo krave? (Dalje prih.)

F. Pirkmaler (Slov. Bistrica):

Naše stanovske organizacije.

Na delo naših stanovskih organizacij moramo polagati največjo važnost. Žalibog ne vrše vse stanovske organizacije onih dolžnosti, ki bi jih morale na vzpodbudo svojih članov in za okrepitev stanovske zavednosti. Ni to vse, če se pobira članarina in skliče letni občni zbor. Intenzivno vsestransko delo je privedlo marsikatero organizacijo do najlepših uspehov. Pri tem pa je treba odstraniti vse trdine, ki vladajo v organizaciji, posebno v taki, kjer se ena in ista skupina hoče deliti in iti svoja pota.

Duša vsega društvenega delovanja je tajnik. Od izvolitve pravega tajnika je odvisno uspešno društveno delo na zadovoljstvo njenih članov. Vse tiste korake, katere sklene društvo bodisi v materialnem delu, bodisi v podrobnem strokovnem delu, vse odgovore oziroma rešitve, katere je prejela od dotične oblasti, je priobčiti članom potom okrožnic. Ni vedno umestno, spravljati društveno delovanje v javnost potom časopisja, niti da se to priobči v strogem uradniškem glasilu. Je že to nekaka ljubosumnost, če hoče ena skupina doseči več nego druga. Zato so ravno okrožnice največjega pomena. In ravno s tem si vsaka organizacija pridobi največje število članov in tako utrdi stanovsko zavest, ki je višek vsake organizatoričnega dela. Prav tako imajo člani, ki redno plačujejo članarino, tudi pravico zahtevati točno obvestitev o društvenem delovanju.

Pri tem moram omeniti še nekaj. Odlikar priobčuje »Naš Glas« delovanje Osrednje Zveze z napisom »Kaj je novega pri O. Z.«, tovariši že nestrno pričakujejo četrtka, ker jih žene radovednost, ki je naravnost razveseliva.

Delo stanovske organizacije je treba deliti v odseke in sicer, recimo, v splošni in strokovni odsek. Zadnji bi se bavil z različnimi predlogi, tistim pa se služba

bodisi glede reorganizacije ali reformacije. Za vsakega tovariša, ki spoštuje stan, katera terega si je izbral, je važno vedeti, na kak način se služba olajša, za katero pravzaprav živi in v kateri deluje skoraj vse svoje življenje. Tudi tega dejstva ne smemo prezreti, če hočemo biti dobri in udani služabniki svoje domovine. Izvolitev teh odsekov naj določi društveni odbor.

Prav tako so člani dolžni pomagati svoji lastni organizaciji. Društveni odbor sam ne more napraviti čudežev, veselje pa dobi, če prejme kakšno inicijativo od svojih članov. V skupni stanovski organizaciji moramo poznati le tovariše, neoziraje se na to, ali so bili poprej Štajerci ali Kranjci itd. Kakšna delitev ali cepitev organizacije bi prinašala le neuspehe. Nameščenci, ki tega ne priznajo ali ki niso včlanjeni v lastni stanovski organizaciji in ne naročeni na »Naš Glas«, pač niso vredni imena »tovariš«. Takih se je treba izogibati!

To naj si zapomnijo vsi oni, ki hočejo uživati le sadove organizacije, sami pa drže roke vzkriž in kritizirajo, dasi niso člani lastne organizacije.

Fr. Rojec:

Za stranskimi zasluškami.

Znano Vam je, gospod urednik, kaj se je pripetilo nam nižjim državnim uslužbencem.

V času strašne, še vedno rastoče druginje so nam vzeli družinske druginjske doklade, uradnikom pa so jih še pustili za vse otroke. Nismo jim zavidljivi, toda nerazumljivo je, zakaj so vzeli doklade ravno nam, ki imamo najmanjše plače. Druginja se je dvignila tudi na račun naših doklad ter moramo vse prav tako drago plačevati kakor uradniki.

Tolažili so nas od neke strani z zadržilom, da se je zgodila pomota in da se nam storjena krivica skoro poravnava. Ali odtegnili so nam doklade že tretjič, v vladnih krogih se pa nikomur ne mudi, da bi nam pripomogel do pravice v tej za nas tako nujni zadevi.

Kako nas to boli, kako nas to grize, tega odgovorni krogi seveda ne občutijo. Gladu in pomanjkanja ne poznajo.

Poslali smo v Beograd svoje zastopnike z nalogo, da nam na pristojnih mestih izposredujejo preklic nesrečne naredbe o odvzetju naših družinskih druginjskih doklad. Bili so tudi pri gospodu finančnemu ministru. Ali ta jih je kaj slabo potolažil. Povedal jim je, da je njegova blagajna prazna in jim je zaradi tega svetoval, da naj si sami pomagamo s stranskimi zasluškami.

Nismo mnogo upali, toda takega žalostnega sporočila iz Beograda vendar nismo pričakovali.

Vemo, kako se gospodari v naši državi. Celu za razne nepotrebne stvari je pri nas denarja dovolj, a za najpotrebnejše stvari ga po navadi zmanjkuje. Toda to je njih stvar. Naša stvar pa je, da se pogina v bedi branimo z vsemi dopustnimi sredstvi. Ako mislijo naši odločujoči državniki, da so v svojih računih nezmojljivi in so mnenja, da more sedaj premnoga naša družina s šestimi, desetimi ali več člani živeti ob 3000 K na mesec, naj postanejo tako velikodušni in državotvorni, da pristrižejo na podobni način še svoje prejemke.

Strašno je umirati gladu ob pogledu, kako zori žito in sadje za vse ljudi, le za nas ne. Na trgu in na prodajalnih je na-

kopičenih vsakovrstnih telesnih dobrot za vse stanove, le za naše ne. Železniški vozovi odvažajo iz domovine dragocena živila in jih dovažajo našim sovražnikom. Kolika ironija! Dvakrat žalostno, da je kaj takega mogoče pri nas, tako brihtnih in ponosnih Slovanih. Kdo bi ob takih mislih srdito ne stisnil pesti, neolikano zaklel ter si zaželel pravičnega obračuna. Saj smo vendar tudi mi ljudje s peterimi čutili.

Pod pritiskom vedno hujšega pomanjkanja in obupa so začeli družinski očetje v vrstah nižjih državnih nameščencev uvaževati modri nasvet gospoda finančnega ministra. V prostem času se razhajajo na vse strani za posebnimi posli in opravki, da si z njimi pridobe stranskih zaslužkov.

Vsak si poišče dela po svojih telesnih in duševnih zmožnostih. Nekateri pa so od skrbi in gladu postali že nesposobni za naporna gozdna in poljska dela.

Ker tudi sam spadam v to veliko nesrečno družbo, sem se pričel baviti z mislijo, kje in kako bi se dobil kak stranski zaslužek. Navajen sem dela in delam rad. V svoji prvi mladosti sem doma na kmetih opravljal lažja kmetijska dela in šele potem se je moj oče spomnil, da me je poslal v mestne šole. Takrat pa se je začelo moje nesrečno življenje. Kolikokrat sem že vzdihnil s Prešernom: »O Sela, srečna, draga vas domača, kjer hiša mojega stoji očeta itd.«

Pod težko butaro neprestanih križev in nadlog v dijaških letih se moje telesne moči niso mogle razviti, kakor bi se bile, če bi bil ostal v dragi domači vasi. Moji udje so nesposobni za težka ročna dela. Preizkušal sem jih že en teden v nesrečnem letu vojaškega dopusta s krampom, lopato in samokolnico pri gradnji dolenske železnice, a delo je bilo zame prenaporno in sem ga moral popustiti. Zdaj so mi udje še bolj oslabei in bi ne mogel več opravljati niti takih kmetijskih del, kakoršna sem nekaj kot deček.

Vendar se moram lotiti kaknega stranskega posla, ako hočem, da me berastvo popolnoma ne ugonobi. Ali kaj naj začnem? Znam mnogo in različnih del. Toda prav to je slabo. Moj oče, ki je znal sam narediti vse, kar je rabil doma in na polju, je večkrat rekel: »Kdor več rokodelstev zna, le slabe zaslužke ima!«

Tudi jaz imam s svojimi hrošči in metulji le izgubo. Risanje, slikarstvo in kiparstvo s prirodnimi predmeti mi tudi povzročajo vedno več stroškov kakor dohodkov. In to je umevno. Samouk sem! Kdo se pri nas še ozre na takega pritlikavčka dandanes, ko imamo toliko priznanih akademičnih umetnikov prav vseh strok? A še ti imajo menda preveč posljenih počitnic.

Preostaja mi torej le še peresarsko delo in to je moje zadnje upanje v tem hudem, denarja lačnem času. Spominjam se, kako sem svoj čas v Radovljici napisal marsikaj, kar se je rado natisnilo in bralo po raznih listih. Najraje sem pisal satirične pesmi in podlistke. Večkrat sem se zjutraj bolj zgodaj prebudil, v glavi so mi je zasvetila dobra misel, ki sem jo kar v postelji porabil za celo pesem. Nato sem jo še nekoliko ogledil, prepisal ter odposlal, in primeren postranski zaslužek za tisti dan je bil dosežen.

Zato sem se v svojem zaslužkarskem preišljevanju odločil, da zopet začnem pisati zaslužkarske ali »zaradniške« podlistke in jih pošiljati tudi Vam vsuod-

urednik, za »Naš Glas«. Pisati hočem vse po pravici in resnici, a pravica in resnica mora biti ljuba Bogu ter vsem poštenim in dobrim ljudem.

Izpreminjevalni predlogi k načrtu novega zakona o civilnih državnih nameščencih.

(Dalje)

Cl. 203.:

2. alineja neka glasi:

»Zalba predaje se disciplinskemu sudu, koji je izreka presudu; ovaj ju otkloni, ako je predložena prekasno ili ako ju je podnelo lice, koje za to nema prava, u ostalom pak šalje ju sa svim aktima disciplinskemu sudu 2. stepena.«

Cl. 206.:

Mesto reči: »neposrednom« starešini neka stoji: »nadležnom« starešini.

Cl. 206a.:

Između člana 206 i 207 uneti nov član:

»Nakon tri godine posle izvršnosti presude, no nikako prije, dok nije određena disciplinska kazna izdržana, valja zabeležbu iste na molbu, ako je bilo ponašanje službenika iza presude bezprikorno, u osobnim ispravama crtati. Rešenje po molbi doneće nadležni ministar.

Nadležni ministar može dozvoliti, da se službeniku, čim mu je kazna u osobnim ispravama crtana te je njegovo daljnje ponašanje i službovanje bezprikorno, kod daljnjeg unapređenja rok isključenja opet posve ili delomice uračuni.«

K čl. 209.

Neka se doda kao 2. alineja:

»Ako osuđeni, koji je kaznu već izdržao, gubi mogućnost, da bi svoje pravne interese mogao samostalno zastupati važi isto i za njegove porodične članove (kuratoru).«

Cl. 213 a.:

Između 213 i 214 nov član:

»Protiv zakašnjenja roka za predloženo pravnog sredstva može apelacijska instanca okrivljenomu službeniku da dozvoli postavljenje u prijašnji položaj, ako može službenik da posvedoči, da bez vlastite krivice radi izvanrednih, neodvrativih okolnosti nije mogao, da održi rok.

Predlog za uspostavljenje u prijašnji položaj treba staviti v roku od 15 dana iza toga, što nije više postojala zapreka te istodobno kod disciplinske komisije prvog stepena nastojati, da zadobije pravno sredstvo svoju valjanost.

Ova komisija saopšti predlog disciplinskome pravniku (tužiocu), da dade svoju izjavu.

Ako dozvoli apelacijska vlast postavljenje v prijašnji položaj, može odmah, da donese presudu u glavnoj stvari.

K čl. 215:

2. alineja neka glasi:

»Osem slučajeva itd... narediti prethodno suspendovanje, kadgod bi službenik pod teškim okolnostima očito uskratilo poslušnost ili kad mu se službeni prestop takav itd...«

Cl. 216.:

Prva alineja:

»Kad disciplinski sud donese odluku o suspendovanju može odrediti, da se službenika znizi njegova osnovna i položajna plata a najviše do polovine.«

U 3. alineji neka se mesto reči »tač. 3, 4 ili 5 čl. 172.« unese: »tač. 4, 5 ili 6 čl. 172.«

U 4. alineji neka se mesto reči: »tač. 1. ili 2. čl. 172.« unese: »tač. 1, 2 ili 3 čl. 172.«

K čl. 217.:

2. alineja neka odpočne:

»Prvo te odluke mogu se žaliti disciplinarni pravnik (tužilac) i službenik itd.«

K čl. 219.:

Član neka glasi:

»Suspendovani službenik mora da javi svaku promenu svog boravišta starešini nadležstva, u kojem je sa službom. Kad bi mu starešina zabranilo udaliti se iz službenog mesta, dužan je, da ovu zabranu pismeno obrazloži a službenik imade nakon toga pravo, da se žali.«

Kao nov član:

Cl. 219 a.:

»Suspendacija prestane najkasnije izvršnim zaključkom disciplinskog postupka. Ako bi pak prije toga odpale okolnosti, koje su pouzrokovale suspendaciju službenika, mora disciplinski sud digniti suspendaciju.«

Kao nov član:

Cl. 219 b.:

»Budi li službenik suspendovan valja disciplinarni postupak požuriti.«

Cl. 220.:

Dodati na kraju:

»Kad bi bilo boravište okrivljenog nepoznato te ne bi ni postojalo ovlašteno lice, onda treba saopštenja ostaviti kod neposrednog starešine okrivljenog.«

Cl. 221.:

U 2. alineji neka se crtalu reči »na povratni receptis.«

Cl. 223.:

Član neka glasi:

»Penzioneri će odgovarati disciplinski:

1. za disciplinske prestopke učinjene za vreme, dok su bili aktivni službenici;

2. radi teške povrede dužnosti, koje imaju po ovom zakonu.

Disciplinarni postupak protiv istog imade se poduzeti naročito onda, ako izlazi, da je na lukav način postigao penziju ili rešenje, kojim se mu je priznala viša nego pripadajoća penzija.«

Cl. 224.:

Disciplinske su kazne za pensionere:

1. ukor;

2. umanjenje penzijskih prinadležnosti najviše do 20 %time, da to umanjenje ima da traje za neko ograničeno vreme ili trajno.

2. kazna po načrtu neka odpadne.

Mesto čl. 230. neka se unesu članovi:

Cl. 230.

»Od dana obnarodovanja ovog zakona predjenje državnih službenika I., II., III. i IV. kategorije, koji ispunjavaju uslove po tom zakonu za struku, u kojoj služe, ima se izvršiti na ovaj način:

1. Službenici, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju više od pet godina službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, ostaju na položajima, na kojima su se zatekli.

2. Službenici, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju manje od pet godina službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, dolaze na položaj, na koji prema godinama službe imaju pravo. Ako su na nižem položaju no što bi po ovom zakonu prema godinama službe mogli biti, ostaju na položaju, na kome su se zatekli a ako su na višem, zadržat će se na tom položaju, imadu pak da ostanu u ovome položaju još za ono vreme koje bi trebali za postignuće ovog položaja redovitim putem na osnovi propisa tog zakona.«

Cl. 230 a.

»Od dana obnarodovanja ovog zakona predjenje državnih službenika I., II., III. i IV. kategorije, koji nemaju uslova po tom zakonu za struku u kojoj služe, a po dosadašnjim propisima udovoljili su uslovima za postignuće ovog položaja ima se izvršiti na ovaj način, no time, da nijedan službenik koji je po dosadašnjim propisima postao činovnik ne može da bude uvršten u nižu od IV. kategorije:

1. Službenici, koji imaju na dan obnarodovanja ovog zakona više od 12 godina službe, koja im se po dosadašnjim propisima računa za penziju, ostaju na položaju, na kome su se zatekli sa svima pravima po ovom zakonu. Izuzetno, ovakvi službenici, sa službom u I. kategoriji, ne mogu dobiti položaj prve radne grupe ove kategorije, osem ako se u toj grupi već nalaze.

2. Službenici, koji imaju na dan obnarodovanja ovog zakona više od 8 godina službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, ostaju na položaju, na kome su se zatekli.

Ovakvi službenici dobijaju položajnu i osnovnu platu te stanarinu po kategoriji, u kojoj su sa službom.

U pogledu položajne plate ne mogu ovakvi službenici dalje napredovati, ako ostanu u struci za koju nemaju uslova po ovom zakonu, a u pogledu osnovne plate napreduju po propisima ovog zakona.

Izuzetno ovakvim službenicima mogu se po povoljnom mišljenju stručnog saveta priznati prava iz tač. I. ovog člana, ako su se na dan 1. januara 1922. godine zatekli na položaju, koji ulazi u 1., 2. ili 3. radnu grupu I. kategorije.

3. Službenici, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju više od 4 godine službe, koji im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, ostanu u struci, u kojoj su se zatekli. Položajnu platu dobijaju onog položaja, na koji se prevede, a osnovnu one kategorije, za koju imaju uslove po ovom zakonu. I za ove službenike važi propis iz stava 3. tač. 2 ovog člana.

4. Službenici, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju manje od 4 godine službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, prevede se u srodnu struku, za koju imaju uslove.

Izuzetno ovakvi službenici mogu po povoljnom mišljenju stručnog saveta ostati u struci, za koju nemaju uslova po ovom zakonu, te će se s njima postupiti kao sa službenicima po tački 3. ovog člana.«

Cl. 230 b.

»Od dana obnarodovanja ovog zakona predjenje državnih službenika I., II., III. i IV. kategorije, koji nemaju uslova po ovom zakonu, a nisu ni ispunili prema dosadašnjim propisima uslove za postignuće svoga mesta, dotično prema dosadašnjim propisima nisu postojali zahtevi za takove uslove, imade se izvršiti na ovaj način:

1. Sa službenicima, koji na dan obnarodovanja ovog zakona imaju više od 20 godina službe, koja im se po dosadanjim zakonima računa za penziju, postupiti će se prema propisu tač. 1. čl. 230 a.

Vestnik.

Vsem nabavljalnim zadrugam državnih uslužbenec v Sloveniji. Ker je moj predlog, da se pošljejo k sestanku samo po 3 delegatje pri upravni seji propadel, pozivljam vse nabavljalne zadruge državnih uslužbenec v Sloveniji, da pošljejo k sestanku dne 20. avgusta t. l. v Bos. Brodu po enega delegata. Odhod iz bivše Štajerske najbolji pripraven z vlakom dne 19. avgusta t. l., ki odide iz Maribora ob 16.50. — Dr. Peitler.

Krona — krajcar, ali je res? V vestniku »Naš Glas« št. 31 je neki gospod iz Omišlja (Krk) moj članek slabo razumel; naj ga prečita še enkrat! Uprav zato, ker ljudstvo računa krona — krajcar, sem ugovarjal in svetoval, naj država s svojim vplivom in močjo take pripomočke delati draginjo, odpravi. Ako boste vsakega zavrnili a takim izgovorom, ho kmalu bolje. Tudi nam uslužbencem ne sme država plačevati po tem merilu; pač pa mora cene prisiliti v razmerju naših plač in državne proračuna. Država bi morala maksimirati cene po naših dohodkih in svojem proračunu, ne pa naše plače in svoj proračun po verižniških cenah, sicer ne pridemo do povoljne rešitve, pač pa uslužbenci v bedo in država v polom. Enkrat mora biti draginje konec. — Ljudstvo seveda bo računalo tudi dinar — krajcar, ako bodo vsi molčali. — Torej: maksimirati a dosledno in brez izjem! J. Z. na P.

Pametna beseda. »Poštali Glasnik« piše v 15. številki z dne 1. avgusta t. l. med drugim take-lez zadnji čas se vedno premleva po raznih listih naše težavno stanje, ki nas tira v obup. Mnogo pa pišejo tudi o zaradi. Tako n. pr. neki list, t. l. »Naš Glas«, da hodijo državni nameščenci drva žagat, pesek sejati, kruh pečiti. Nekateri mislijo, da zaradi jemlje ugled stanu. Po mojem skromnem mnenju to ne drži, zakaj pošteno delo ne jemlje časti nikomur, ker delo je človeku splošno v čast. Lahko se nam pa pripeti, če bomo preveč kričali o zaradi, da bodo rekli odločilni faktorji: Prav, kdor ima toliko prostega časa, naj kar zaradi! Takih nameščencev nam je treba, da se sami vzdržujejo. — Ne kričite torej o zaradi, ampak vpijte na vse grlo: Dajte nam že vendar toliko, da bomo imeli kruha in dajte nam pragmatiko!

Poverjenikom in nekaterim članom Društva državnih pisarniškkih uradnikov za Slovenijo smo zadnje dni razposlali osnutke novih društvenih pravil. V interesu društva in nas samih je, da so pravila kar mogoče popolna. Le če je načrt poslovanja povsem točen, je mogoče uspešno delati. Tovariši! Preštudirajte točna paragrafa za paragrafom. Opozorimo zlasti na novi naslov. Po teh pravilih bi se društvo imenovalo »Društvo državnih upravnih, manipulativnih uradnikov in aspiantov za Slovenijo«. Nova pravila bodo nastanjena in dobi proti plačilu tiskovnih stroškov vsak član en izvod. Služila bodo obenem kot društvena izkaznica. — Predsedstvo.

Občni zbor društva sodno-pisarniškkih uradnikov in osteljantov za Slovenijo se vrši dne 13. avgusta t. l. ob devetih dopoldne v justični palači, razpravna dvorana št. 28. Tovariši in tovarišice, kateri prihijite takrat v belo Ljubljano, udeležite se gotovo tudi občnega zbora. Eventualno še dolžno članarino blagovolite poravnati do tedaj. Pričakule se, da od ljubljanskih članov (članic) ne bo manjkalo nikogar. — Odbor.

»Vrh razglednika«. Ilustrovani, poljudno znani svetni mesečnik. Cetrti številka te revije še sedaj ni izšla, ker rabi list veliko za inozemstva; kako je pa izdanes ondi (posebno v Avstriji in Nemčiji) vemo vsi. Zato prosimo vrhe Razglednikarje naj potrpe, list jim ne pusti na cedilo. Naročniki in plačniki so točno vpisani in ne bo nobene kade. — Pripočamo se za naročniko po priloženi položnici.